

Zaskakujący rozwój branży w Mołdawii

*W niewielkiej, liczącej zaledwie 4,3 miliona mieszkańców Mołdawii **nowe ośrodki gry wyrastają jak grzyby po deszczu**. A mimo to władze chcą jeszcze przyspieszyć rozwój tego biznesu.*

Evgeniy Kovtun

Znajświeższych danych datowanych na 1 września ub.r. wynika, że w Mołdawii biznesem hazardowym zajmuje się już 38 firm. Prowadzą one 256 salonów gry, 10 kasyn, 58 punktów zakładów wzajemnych, 3279 automatów do gry z wygraną pieniężną, 20 elektronicznych ruletek, a także 61 stołów do gry, z których 18 to stoły do gry w ruletkę. Jak na tak niewielki i dość biedny kraj, są to liczby naprawdę imponujące. Wystarczy wspomnieć, że w Polsce, która ma niemal dziesięciokrotnie więcej mieszkańców, jest tylko 27 kasyn i ok. 230 salonów gier na automatach. W Mołdawii olbrzymi rozwój ośrodków hazardu nastąpił

w ciągu ostatnich dwóch lat. Jeszcze 1 stycznia 2006 r. na rynku hazardu w tym kraju działało 25 firm, zarejestrowanych było tylko 1238 automatów do gry i 35 elektronicznych ruletek. Skąd tak prężny rozwój?

Rząd wspiera obcych inwestorów

Rynek hazardowy w Mołdawii powiększa się przede wszystkim dzięki ukraińskim, węgierskim i rosyjskim inwestycjom. Działalności tej bacznie przyglądają się też władze. Jednak bynajmniej nie po to, by ją utrudniać, lecz stworzyć optymalne przepisy oparte na doświadczeniach innych krajów. Niewątpliwie państwo chciałoby czer-

pać z tej działalności spore profity. Zgodnie z danymi Głównej Państwowej Inspekcji Podatkowej przy Ministerstwie Finansów za okres od 1 stycznia do 15 września 2008 r. do budżetu państwa wpłynęło ponad 43,3 mln lej (ok. 10 mln zł) z biznesu hazardowego. To nie kokosy, ale kwota ta stanowi i tak spory progres choćby w stosunku do roku 2000, kiedy to wpływy wyniosły ok. 1,4 mln lej. Niemniej jednak korzyści płynące z hazardu mogłyby być większe. Już w czerwcu ub.r. w trakcie spotkania prowadzonego przez prezydenta Mołdawii Władimira Woronina wysnuto wnioski, że biznes hazardowy w kraju rozwija się niedostatecznie, bowiem ośrodki gry nie stanowią centrów rozwoju infrastruktury i nie korespondują z turystyką wewnątrz kraju. Prezydent zaproponował utworzenie grupy roboczej odpowiedzialnej za opracowanie propozycji dotyczących tego, w jaki sposób poprawić funkcjonowanie biznesu hazardowego. Grupa ma na podstawie doświadczeń krajów rozwiniętych opracować program optymalizacji ustawodawstwa w zakresie organizowania gier. Prezydent podkreślił, że musi być ono oparte na zasadach gospodarki rynkowej, ale jednocześnie uwzględniać interesy państwa, obywateli i branży turystycznej.

Nie całkiem beztrudne lata 90.

Legalny rynek hazardu nieprzerwanie się rozwija się w Mołdawii od początku lat 90. minionego stulecia. Jesienią 1992 r. w stołecz-

nym Kiszyniowie otwarto kasyno Miracle. Dokumentem, który de facto regulował działalność hazardową, był wówczas Kodeks Wykroczeń Administracyjnych z 1985 r. Na początku 1993 r. kasyno Miracle zamknięto, ale w kraju pojawiło się kilka mniejszych – Grand, Admiral i największe domy gry lat 90. – National i Cosmos. Wszystkie one mieściły się w Kiszyniowie. Można było w nich zagrać nie tylko w amerykańską ruletkę i Black Jacka, ale także na automatach do gry. W 1994 r. w mołdawskich kasynach pojawił się poker. W tym samym roku w Kiszyniowie otwarto dwa kolejne kasyna – Bi Luna i Siabeko. Wreszcie w styczniu 1995 r. podwoje otworzyła ostatnia spośród najbardziej znanych mołdawskich jaskiń hazardu z tego okresu – kasyno Imperial.

Nie był to jednak beztrudny okres dla branży hazardowej, bowiem do tego czasu zamknięto trzy inne kasyna, które nie wytrzymały konkurencji, a także dotkliwych obciążeń. Pod koniec 1994 r. pojawił się bowiem pierwszy, samodzielnie opracowany przez mołdawskich ustawodawców dokument regulujący tamtejszy rynek hazardu. Na dochody kasyn, salonów wideo, dochody z eksploatacji automatów do gry z wygraną pieniężną, gry z nagrodami nałożono niespotykane w Polsce podatki – 70-procentowy podatek dochodowy (dla porównania w Polsce obecnie wynosi on 45 proc. i jest uznawany za jeden z najwyższych na świecie). Kolejne obciążenia przyniosło postanowienie Ministerstwa Finansów z 10 października 1995 r., wprowadzające opłaty za licencje: na kasyna – 200 minimalnych wynagrodzeń, na eksploatację automatów do gry z wygranymi pieniężnymi – 100 minimalnych wynagrodzeń.

Gra pod czujnym okiem resortu

Przepisy dla branży hazardowej obowiązujące w Mołdawii nie są szczególnie liberalne, ale można je uznać za łagodniejsze niż w Polsce. Niemniej jednak tam również praktycznie nic nie może dziać się bez zgody i wiedzy ministra fi-

STOLICA MOŁDAWII, STOLICĄ HAZARDU

Obecnie biznes hazardowy koncentruje się w stolicy Mołdawii – Kiszyniowie. Na terytorium podlegającym władzom samorządowym tego miasta mieści się aż 236 salonów gry ze wszystkich 256 działających w Mołdawii. W Kiszyniowie znajdują się też wszystkie punkty zawierania zakładów wzajemnych (58) oraz kasyna (10). Najbardziej znane mołdawskie ośrodki gry to: Napoleon, National, Imperial, Broadway, Europe i Fortus. Wszystkie można znaleźć właśnie w stolicy. Pozostałe 20 salonów gier, które nie trafiły do Kiszyniowa, zlokalizowano w obrębie Bielca.

nansów. Główny dokument, który reguluje zasady prowadzenia gier o pieniądze w Mołdawii, stanowi Ustawa o grach hazardowych z 18 lutego 1999 r. Przewiduje ona m.in., że wszystkie gry hazardowe organizowane są zgodnie z zasadami zatwierdzonymi przez resort finansów, a wszelkie zmiany mogą być dokonywane tylko za jego pisemną zgodą. Biznes hazardowy jest ponadto biznesem licencjonowanym. Licencja wydawana jest na okres do jednego roku osobie prawnej. Organy lokalnych władz publicznych mogą wprowadzać ograniczenia odnośnie lokalizacji i czasu pracy salonów gry, znajdujących się na podlegającym im terytorium. Wysokość opłaconego kapitału zakładowego w momencie złożenia podania o wydanie licencji wynosi, w zależności od rodzaju działalności, od 25 tys. do 600 tys. lej. Szczególne wymagania wprowadzono wobec zagranicznych akcjonariuszy firm hazardowych – mianowicie suma udziałów takiego akcjonariusza nie powinna przekroczyć 49 proc. kapitału zakładowego organizatora gier.

Sytuację firm hazardowych zmienił Kodeks Podatkowy, uzupełniony w 2000 r. o nowy rozdział dotyczący akcyzy i... uwzględniający działalność hazardową. Zamiast podatku od dochodu organizatorzy gier hazardowych płacą od tamtej pory ustalone stawki podatku od wyposażenia. Władze Mołdawii postanowiły jednak ponownie sięgnąć do kieszeni firm hazardowych i od 2006 r. podniosły dwukrotnie stawki za wydawanie licencji. Nie zmieniły się one do dnia dzisiejszego. Pomimo podniesienia tych obciążeń liczba automatów do gry ciągle rośnie.

Klasyfikacja automatów do gry

Pod koniec 2006 r. władze zaakceptowały kolejne zmiany do ustawy hazardowej z 1999 r., które mają pomóc w walce z szarą strefą. Zgodnie z nowymi zasadami na import automatów do gry, stołów do gry i innych urządzeń wykonywanych przy organizacji gier hazardowych zezwala Izba Licencyjna w formie pisemnej wyłącznie posiadaczom licencji na działalność w obszarze gier hazardowych.

Co ciekawe, dopiero od ub.r. wprowadzono w Mołdawii 10-procentowy podatek od wygranych. Wcześniej gracze nie musieli dzielić się nimi z państwem. Nowela Ustawy o przeciwdziałaniu i walce z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu wprowadziła ►►►

Wysokość kapitału niezbędnego przy składaniu podania o wydanie licencji (w tys. lej)

Kasyna	600
Salony gry na automatach i punkty zakładów	200
Gry zręcznościowe	50
Automat do gry	25

Źródło: Mołdawski resort finansów

Ustawowe wymagania dotyczące wyposażenia ośrodków gry

Kasyno	Nie mniej niż 3 stoły do gry, z czego jeden to stół do gry w ruletkę
Salon gry	Nie mniej niż 15 automatów do gry klasy A i nie mniej niż 10 automatów do gry klasy B w stanie gotowości do pracy
Miejsce do gier	Nie więcej niż 14 automatów do gry klasy A i nie więcej niż 9 automatów do gry klasy B w stanie gotowości do pracy

Źródło: Mołdawski resort finansów

►►► natomiast obowiązek okazywania przez graczy dokumentów tożsamości przy zakupie lub wymianie żetonów na kwotę powyżej 30 tys. lej.

Mołdawia, jako pierwsza spośród byłych republik ZSRR, zastosowała w swoim ustawodawstwie, dotyczącym biznesu hazardowego, klasyfikację automatów do gry. Dokonuje się jej w zależności od wysokości wygranych i stawek. W automatach klasy A wysokość maksymalnej stawki to 1 leja, a maksymalna wysokość wygranej nie może przekroczyć 50 stawek. Natomiast automaty klasy B to urządzenia do gry z wygranymi pieniężnymi bez ograniczenia co do wysokości wygranych i stawek. Średni procent wygranej pieniędzy na automacie do gry wynosi

obowiązkowo nie mniej niż 70 proc. pieniędzy wpłaconych przez graczy. Stopa zwrotu jest więc utrzymana na światowym standardzie.

Zachodnie standardy w kasynach

Także pod kątem innych standardów Mołdawia stara się dorównywać krajom Zachodu. Każde kasyno musi być wyposażone w system monitorujący obejmujący salę, kasy i wejścia do ośrodka gry. Zapis powinien być dokonywany w trakcie całego czasu pracy kasyna w taki sposób, aby można było prześledzić przebieg gry przy każdym stole oddzielnie. Taśmy z odpowiednim zapisem powinny być przechowywane przez co najmniej 10 dni, a w przypadku zaistnienia niejasnych sytuacji odnośnie gry – do momentu ich

wyjaśnienia. Poza tym wszystkie ośrodki gry muszą być wyposażone w kasę, w której dokonuje się wymiany pieniędzy na ich zamienniki (stosowane podczas gry) i wymiany zamienników na pieniądze. Ustawa przewiduje też, że całe wyposażenie ośrodka powinno być własnością organizatora gier hazardowych. Ponadto sprzęt nie może być starszy niż 10 lat. Aby zaliczyć ośrodek gry do kategorii kasyna, musi on mieć możliwość jednoczesnego przeprowadzenia nie mniej niż trzech legalnych gier hazardowych. Dodatkowo liczba zainstalowanych w kasynie automatów do gry może być maksymalnie trzykrotnie większa od liczby stołów do gry. ■

Evgeniy Kovtun

KRÓTKA LEKCJA HISTORII

Zanim mołdawski rynek hazardu osiągnął obecny stan rozwoju, musiał przejść krętą drogę.

- Historia biznesu hazardowego na terytorium Mołdawii sięga 1818 r. Lewobrzeże Dniestru i Besarabia wchodziły wówczas w skład Imperium Rosyjskiego. W miejskim parku stolicy Gubernii besarabskiej – Kiszyniowie – otwarto pierwsze kasyno. Później przez długi czas o istnieniu domów gry na terytorium współczesnej Mołdawii karty historii milczą.
- W roku 1918 podjęto decyzję o zjednoczeniu z Rumunią, na której terytorium biznes hazardowy nie tylko funkcjonował, ale i pomyślnie się rozwijał – etap ten nie trwał jednak długo.
- W roku 1940, w rezultacie podpisania Paktu Ribbentrop-Mołotow, Mołdawia stała się częścią Związku Radzieckiego. W kraju zaczęły obowiązywać radzieckie ustawy, zakazujące biznesu hazardowego poza totalizatorem na hipodromach.
- W roku 1991 hazard powrócił na terytorium Mołdawii nieoficjalnie, a legalnie rok później i od tamtej pory nieprzerwanie się rozwija.

